

Rautatiealan **SÄÄNTELYELIN**

Rautatiemarkkinat Suomessa ja Euroopassa

Mertti Anttila
Sidosryhmätilaisuus 26.11.2025

Kuva: Juha Tuomi/Traficom

Henkilö- ja tavaraliikenteen käyttäjien edustajien kuuleminen v. 2025

Rautateiden henkilöliikennepalvelun käyttäjien edustajien kuuleminen 2025

Rautatiealan sääntelyelin kuulee kahden vuoden välein rautateiden henkilö- ja tavaraliikennepalvelujen käyttäjien edustajia rautatieliikenteen markkinoista.

Rautatiealan sääntelyelin pyysi lausuntoja rautateiden henkilöliikennepalveluiden nykytilasta ja kehittämisestä Lausuntopalvelu.fi:n kautta.

- Erityisesti pyydettiin ottamaan kantaa palveluiden toimivuuteen, saatavuuteen, hinnoitteluun, lippujärjestelmiin ja tulevaisuuden näkymiin.
- Lausunnot saatiin 15 eri taholta. Lausuntoja antoivat muun muassa kuntien, elinkeinoelämän ja kansalaisjärjestöjen edustajat.
- Lausunnot kokonaisuudessaan löytyvät Lausuntopalvelu.fi:stä ja lausuntoyhteenvedo sääntelyelimen verkkosivulta.

Nostoja lausunnoista henkilöliikenteen osalta

- *Palveluiden toimivuus ja saatavuus:*
 - Junaliikenteellä on merkittävä kasvupotentiaali, mutta sen hyödyntäminen vaatii sekä mittavia investointeja, rakenteellisia muutoksia että pitkäjänteistä kansallista strategiaa.
 - Henkilöliikenteen kasvua rajoittavat rataverkon kunto, kaluston rajallinen saatavuus sekä liityntäyhteyksien ja poikittaisliikenteen puutteet.
- *Palveluiden hinnoittelu ja lippujärjestelmät:*
 - Lippujen ostamisen helppous, reaaliaikainen tiedottaminen ja vaihtoehtoisten lipunmyyntikanavien kehittäminen nousivat keskeisiksi kehityskohteiksi.
 - Lausuntojen mukaan hinnat ovat monille liian korkeat ja dynaaminen hinnoittelu heikentää ennakoitavuutta.
- *Tulevaisuuden näkymät:*
 - Lausunnoissa korostuu tarve kehittää junaliikennettä kokonaisvaltaisesti – palveluiden saavutettavuudesta ja hinnoittelusta aina koulutukseen ja infrastruktuuriin saakka.
 - Hinnoittelun oikeudenmukaisuus ja palvelujen saavutettavuus nähtiin avainasemassa tulevaisuuden kehitykselle.
 - Myös monipuolisemmat palvelut, kuten yöjunat ja matkailuun suunnatut palvelukonseptit, tukisivat alan kehitystä.

Rautateiden tavaraliikennepalvelun käyttäjien edustajien kuuleminen 2025

- Rautatiealan sääntelyelin pyysi lausuntoja myös rautateiden tavaraliikennepalveluiden nykytilasta ja kehittämisestä Lausuntopalvelu.fi:n kautta.
- Sääntelyelin pyysi erityisesti ottamaan kantaa palveluiden toimivuuteen, saatavuuteen, asiakaslähtöisyyteen, hinnoitteluun, terminaalipalveluiden toimivuuteen ja tulevaisuuden näkymiin.
- Lausuntoja antoivat Huoltovarmuuskeskus, Keskuskauppakamari, Metsäteollisuus ry sekä Palvelualojen työnantajat Palta ry.
- Lausunnot kokonaisuudessaan löytyvät Lausuntopalvelu.fi:stä ja lausuntoyhteenveto sääntelyelimen verkkosivulta.

Nostoja lausunnoista tavaraliikenteen osalta

- *Palveluiden toimivuus*
 - Rautateiden tavaraliikennepalvelut painottuvat yhä suurten teollisuusasiakkaiden kuljetuksiin. Pienemmille kuljetuksille ja joustaville palveluille nähtiin vähän vaihtoehtoja, mikä ohjaa kuljetuksia maanteille.
 - Rataverkon kapasiteettiongelmien nousivat toistuvasti esiin saaduissa lausunnoissa. Yksiraiteiset osuudet aiheuttavat pullonkauloja, joissa tavara- ja henkilöjunaliikenne kilpailevat samoista aikatauluista.
- *Palveluiden saatavuus ja asiakaslähtöisyys*
 - Kaluston saatavuus ja investointien riskit nähtiin merkittävinä haasteina, sillä Suomen poikkeava raideleveys rajoittaa kaluston käyttöä ja jälleenmyyntiarvoa. Lausunnonantajat korostivat tarvetta kehittää osajunakuljetuksia ja pidempiaikaisia sopimusmalleja, jotka lisääisivät palveluiden joustavuutta ja investointivarmuutta.
- *Palveluiden hinnoittelu*
 - Hinnoittelun kilpailukykyä pidettiin vaikeasti arvioitavana, koska markkinoilla on vain vähän toimijoita. Ratamaksujen viimeaikainen nousu koettiin merkittäväksi haasteeksi, joka heikentää raideliikenteen asemaa suhteessa tieliikenteeseen.
- *Terminaalipalvelut ja tulevaisuuden näkymät*
 - Terminaalipalveluiden kehittäminen nähtiin tärkeänä erityisesti intermodaalikuljetusten ja raakapuun lastauksen kannalta.
 - Tavaraliikenteen kasvun edellytyksinä pidettiin rataverkon kunnon parantaminen, kapasiteetin lisääminen sekä kaluston ja edellä mainittujen terminaalipalvelujen kehittäminen.

IRG-Railin 13. Markkinaraportti

IRG-Railin 13. markkinaraportti

- Suomi on mukana eurooppalaisessa itsenäisten rautatiealan sääntelyelinten verkostossa IRG-Railissä (Independent Regulator's Group – Rail).
- IRG-Rail seuraa eurooppalaisia rautatiemarkkinoita ja julkaisee vuosittain markkinaseurantaraportin.
- Järjestyksessään 13. markkinaraportti julkaistiin maaliskuussa 2025. Tiedot kerätty v. 2024 koskien v. 2023.
- Perustietojen lisäksi raportille valitaan erityisteema vuosittain. 13. raportissa teemana tarkasteltiin rataverkon haltijoiden toiminnan ominaispiirteitä.
- Raportti koostuu kahdesta osasta. Pääraportissa esitellään tuloksia yleisesti koko Euroopan tasolla. Työraportti (Working document) sisältää maakohtaisia tietoja ja tarkempia havaintoja.
- Raportin aineisto löytyy IRG-Railin verkkosivuilta <https://irg-rail.eu/irg/documents/market-monitoring/536,2025.html> ja sääntelyelimen verkkosivuilta.

IRG-Railin 13. markkinaraportti – pääraportti: muutokset 2022-2023 (suluissa vertailu 2019-2023)

Passenger services

Passenger train-km	Passenger-km	TAC* from passenger services	Operator revenues
+1%	+12%	+5%	+9%
(31 countries)	(31 countries)	(28 countries)	(24 countries)
(2019-2023 : -0.2%)	(2019-2023 : +1%)	(2019-2023 : +10%)	(2019-2023 : +13%)

Freight services

Freight train-km	Freight tonne-km	TAC* from freight services	Operator revenues
-6%	-8%	-6%	+5%
(31 countries)	(31 countries)	(29 countries)	(21 countries)
(2019-2023 : -5%)	(2019-2023 : -8%)	(2019-2023 : -9%)	(2019-2023 : +18%)

Notes: All comparisons are for 2023 compared with 2022, plus comparisons in grey between 2023 and 2019 below each indicator. The number of countries included is provided under each metric. *Track Access Charges for the Minimum access package collected by infrastructure managers.

IRG-Railin 13. markkinaraportti

- Henkilöliikennekilometrit FI: + 11 % (muutos 2019/2023)
- Tavaraliikenteen tonnikilometrit FI: - 10 % (muutos 2019/2023)
- FI: junien yhteysväleistä 58 % on sähköistetty. (EU ka. 57 %).
- Ratamaksu FI: 0,85 €/junakm (EU ka. 5,13 €/junakm).
- Rautatieyritysten lkm FI: 5 (EU: 2 - 359).
- FI/markkinaosuudet tavaraliikennekuljetuksissa
juna-km: VR 94 %, muut 6 %
tonni-km: VR 91 %, muut 9 %.
- Henkilö- ja tavaraliikenteen jakautuminen FI: 74 % henkilö-,
26 % tavaraliikennettä junakilometreinä. (EU ka. 82/18 %).
- Henkilöjunien täsmällisyys FI: 96 % (muutos 22-23: +1,3 %) (EU 70 % - 99 %)

Kiitos!

